

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 104 218/99-2607
Signatura: bj4cs105

Oblastní pracoviště č.10 Pardubice
Okresní pracoviště Svitavy

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola: Základní škola Dolní Újezd, okres Svitavy
Dolní Újezd 342, 569 61

Identifikátor školy: 600 100 529

IZO: 002 506 815

Ředitel školy: Mgr. Vlastimil Pešina
Zřizovatel: Obec Dolní Újezd

Příslušný školský úřad: ŠÚ Svitavy, Lanškrounská 2, 568 02 Svitavy

Termín inspekce: 24. a 25. květen 1999

Inspektoři: Mgr. Božena Šifnerová
Ivan Havlík
PaedDr. Marta Hunalová

Předmět inspekce: Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
Podmínky a průběh vzdělávání

Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá: Hospitační záznamy ČŠI.
Informační výpis ze sítě škol předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 1. 9. 1998.
Rozvrh hodin.
Sešity žáků.
Tematické plány učitelů.
Třídní knihy.
Výkaz o ZŠ podle stavu k 30. 9. 1998 - resortní zjišťování.
Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1997/1998.
Zápisy z pedagogických rad.
Žákovské knížky žáků.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1. Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Škola má ve vztahu k počtu žáků a ke vzdělávacímu programu vynikající prostorové podmínky. Je tvořena třemi, vzájemně propojenými, budovami. V jedné - „Staré budově“ jsou třídy pro žáky 1. - 4. ročníků, sborovna s učitelskou knihovnou, ředitelna, kabinet I. stupně, místnost pro preventivní stomatologické prohlídky žáků a školní dílny. V druhé - „Vyučovacím pavilonu“ jsou centrální šatny, třídy pro žáky 5. - 9. ročníků, pracovny fyziky a chemie, přírodopisu, cizích jazyků, cvičná kuchyňka, sklad učebnic a školních pomůcek. Při třídách a pracovnách jsou kabinety. Ve třetí budově je školní jídelna a třídy základní umělecké školy. Ve spojovací chodbě mezi pavilonem a jídelnou je učebna počítačů, žákovská knihovna, školní družina a školní klub. Součástí areálu je tělocvična, sportovní hřiště a školní pozemek.

Fond učebnic je postupně obnovován. V 9. ročnících jsou užívány staré, MŠMT ČR vyřazené učebnice. Knihovna je vybavena novými encyklopediemi, které jsou žákům dostupné.

Didaktická technika (2 klavíry, varhany, televize, video, diaprojektory, gramorádia, magnetofony, 9 starších počítačů s tiskárnou, kopírovací stroj) je funkční a je využívána.

Materiálně technické podmínky výchovně vzdělávací činnosti lze hodnotit jako spíše nadprůměrné.

2. Hodnocení psychohygienických podmínek

V organizaci školy, rozvrhu, přestávek, vybavení pracovních míst učitelů a žáků jsou dodržovány psychohygienické zásady. Pitný režim je zaveden. Na chodbách jsou dětem k dispozici nádoby s čajem, který vaří školní jídelna. Třídy mají dostatek světla a vkusnou výzdobu.

Psychohygienické podmínky jsou nadprůměrné.

3. Hodnocení personálních podmínek

Výuku na I. stupni zajišťuje 10 vyučujících, z nichž 7 má odbornou a pedagogickou způsobilost, na II. stupni 12 vyučujících, z nichž 10 má odbornou i pedagogickou způsobilost pro II. stupeň.

Personální podmínky jsou spíše nadprůměrné.

4. Plnění učebních osnov

Ve škole je vyučováno v 1. - 7. ročníku podle vzdělávacích programů 16 847/96-2, v 8. - 9. ročníku 18 730/91-20.

V matematice ve druhém ročníku je probíráno učivo třetího ročníku, a to násobilka 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Jsou tak zbytečně zvyšovány nároky na žáky a problémy má žák, který se přistěhoval.

Kontrolou třídních knih a tematických plánů vyučujících bylo zjištěno, že v 9. ročnících je celý školní rok v hodinách výtvarné výchovy vyučováno technické kreslení.

Poslední probírané učivo v předmětu dějepis bylo dne 20. 5. 1999 „Vznik ČSR“. V tematickém plánu není zařazeno učivo o událostech posledních padesáti let - plán končí událostmi r. 1948.

V předmětu přírodopis v šestém ročníku neodpovídá probírané učivo tematickému plánu, probíráno bylo pouze učivo obratlovci, botanika nebyla probírána. V devátých ročnících bylo do třídních knih zapisováno učivo, které nebylo probíráno.

Tematické plány předmětů nejsou zpracovány výhledově v návaznosti jednotlivých ročníků a nejsou v nich zapracovány úpravy osnov Základní školy platné od září 1998, ani úpravy standardů učiva dějepisu a občanské výchovy.

Volitelné předměty mají pouze žáci devátých ročníků, a to informatiku a základy pěstitelství. Jako nepovinné předměty jsou vyučovány sborový zpěv, zdravotní tělesná výchova, logopedie a římskokatolické náboženství.

V devátých ročnících nejsou splněny osnovy dějepisu a absencí výtvarné výchovy není splněn učební plán.

5. Hodnocení z hlediska kvality vyučování

1. stupeň

Anglický jazyk

Promyšleně připravená hodina obsahovala množství činností, které na sebe vzájemně navazovaly. V hodině bylo zopakováno a procvičeno množství učiva. K aktivizaci žáků přispívaly pestré metody a formy práce, které preferovaly činnostní přístup žáků. K fixaci nových slovíček přispíval využitý názor. Žáci prokazovali dobrou slovní zásobu, byli samostatní a aktivní. Byla patrná radost z práce a zájem žáků o předmět, podporovaný neformálním přístupem vyučující k žákům. Hodina byla zpestřena písničkou a rytmizací.

Hodina byla hodnocena jako nadprůměrná.

Český jazyk

Vyučování v první hodině bylo zahájeno sdělením cíle a postupu práce. Žáci byli naladěni k učebním činnostem společným zpěvem s kytarovým doprovodem vyučujícího.

V intenzivní první části hodiny doplňovali žáci vynechané gramatické jevy do předepsaného zápisu na tabuli. Doplňování bylo spojeno se zdůvodňováním. Žáci tak procvičovali nejen pamětné axiomy, ale byli vedeni i k jejich porozumění. Předepsaný text umožňoval současné zapojení zraku a sluchu. Text byl využit i pro další učební činnosti, související s mluvnickými jevy. Tyto jevy byly procvičovány i pomocí pracovního listu. Řešení jeho úkolů bylo nejprve společně vysvětleno, vlastní činnost žáků byla pak individuální. Společně bylo následně objasňováno a zdůvodňováno správné řešení.

Hravou formou s využitím obrázkových rébusů byly sestavovány věty s využitím vědomostí procvičených v předcházejících částech hodiny. Podobné aplikace byly používány v dalším předepsaném textu. Tyto odlehčené části hodiny plnily i psychohygienickou funkci. Díky tomu mohli žáci v následující části hodiny opět intenzivně řešit aplikační úlohy v pracovním listu. Do aplikací museli žáci vnášet svoji vlastní slovní zásobu, fantazii a tvořivost.

Hodina byla zakončena zhodnocením práce skupiny i jednotlivců.

Další dvě sledované hodiny byly dobře připravené. Hodiny byly zahájeny motivací a vyprávěním se žáky. Zpěv písničky s hudebním doprovodem navodil radostnou atmosféru. Při četbě textu se postupně vystřídali všichni žáci. Dostatek času byl věnován práci

s textem, důraz byl kladen na čtení s porozuměním. Vyprávění o obsahu článku vyučující zpestřila obrázky. Pochopení textu bylo ověřeno písemným testem. Děti měly možnost seberealizace a vlastního vyjádření, k výuce přistupovaly aktivně. V hodinách byly rozvíjeny vyjadřovací schopnosti žáků a jejich slovní zásoba. Články byly výchovně využity. Ke zpestření hodin přispěla relaxační chvilka s pohybem a poslech audionahrávky. Žáci jsou vedeni k pečlivé úpravě, bylo připomínáno správné sezení při psaní.

Vyučování českému jazyku mělo nadprůměrný průběh.

Matematika

Obě hodiny byly věnovány opakování a procvičování učiva. Vyučující střídaly metody a formy práce, aktivovaly žáky k zájmu o učivo. K fixaci učiva využívaly názoru, žáky motivovaly formou hry a soutěže. Všichni žáci se vystřídali při řešení příkladů na tabuli. Byly zařazeny relaxační pohybové části. Ukázněnost a samostatnost žáků přispívala ke klidné atmosféře hodin. Nervozita jedné z vyučujících se projevila nevýrazným, monotónním slovním projevem. Radost z práce byla patrná pouze v jedné hodině. Chybělo zařazení slovních úloh, případně řešení úloh zajímavých a praktických.

V obou hodinách bylo probíráno učivo vyšších ročníků - v souladu s vypracovanými tematickými plány. Tyto plány nebyly upraveny podle dokumentu MŠMT ČR čj. 25018/98-22 ze dne 25. 8. 1998 (Úpravy a doplňky základní pedagogické dokumentace vzdělávacího programu Základní škola).

Hodiny matematiky byly hodnoceny jako průměrné.

Přírodověda

Vyučování přírodovědy bylo zahajováno písemným i ústním opakováním vědomostí. Jeho obsah i rozsah byl přiměřený osnovám předmětu. Se získanými vědomostmi byly spojovány činnostní úkoly. Vysvětlování jejich řešení rozvíjelo slovní zásobu žáků a komunikační dovednosti.

Vytváření nových vědomostí o konkrétním výrobním odvětví vycházelo ze zkušeností žáků s jeho výrobky. Další informace získávali žáci z výkladu vyučujících a z textu učebnice. Rozhovor a výklad byly obohacovány vyprávěním žáků. Vyučování tak kromě specifických vědomostí předmětu rozvíjelo i obecné komunikační dovednosti. Formování názorů a postojů mělo výraznou ekologickou náplň. Zápis učiva se omezoval a nejpodstatnější konkrétní údaje.

V druhé hodnocené hodině převládal výklad vyučující nad dialogickými metodami a nad čerpáním informací z textů. Jejím kladem byl naopak další činnostní úkol, ve kterém v závěru hodiny vytvářeli žáci návrhy na výrobky probíraného odvětví.

Vystavené výsledky projektového vyučování svědčí o používání dalších moderních účinných vyučovacích metod.

Vyučování přírodovědy bylo vynikající a spíše nadprůměrné.

Prvouka

Hodiny se vyznačovaly klidnou atmosférou s pozitivní úrovní komunikace učitelk se žáky. Úvodní části byly věnovány opakování učiva minulých hodin. Výklad nové látky se opíral o názor a znalosti žáků, plynule navázal na předcházející lekce. Vyučující využila encyklopedií, nástěnných obrazů a rentgenových snímků. Žáci měli možnost vlastního vyjádření, prokazovali dobré znalosti probraného učiva při praktickém ověřování. Zápisy v sešitech jsou vedeny pečlivě, jsou stručné a věcné. V obou hodinách byly zařazeny

relaxační části, znalosti z jógy jedné z vyučujících byly prakticky uplatněny. Téma hodiny bylo výchovně využito.

Hodiny prvouky byly hodnoceny jako spíše nadprůměrné.

II. stupeň

Český jazyk

Vyučovací hodina byla zahájena četbou ukázky z literárního díla. Ukázka byla využita pro opakování, při kterém žáci prokazovali vědomosti o autorech a zásadních dílech konkrétního literárního žánru a období. Vysvětlování významu méně frekventovaných slov, která byla použita v ukázce, rozšiřovalo slovní zásobu žáků.

Další ukázka byla využita pro formulování názorů a postojů. Žáci byli vedeni k porozumění obsahu textu, včetně symbolických obrazů.

Seznámení s novým literárním odvětvím využívalo literární ukázky a články z časopisů, které referovaly o autorech a jejich tvorbě. Vyučující se snažila kultivovat zájem žáků o četbu.

Vyučování rozvíjelo všechny žákovské kompetence, specifické vědomosti a dovednosti předmětu, obecné dovednosti i názory a postoje.

Vyučování českého jazyka mělo spíše nadprůměrnou úroveň.

Fyzika

Vyučovací hodiny fyziky byly zahajovány opakováním dříve získaných vědomostí, spojeným s hodnocením a klasifikací. Při písemném opakování byly otázky formulovány tak, aby umožnily stručné a věcné odpovědi. Po uzavření testu vedl vyučující žáky k objasnění správného řešení úloh. V této fázi hodiny bylo požadováno širší slovní vyjadřování, zdůvodňování a aplikace. U starších žáků byly při opakování a procvičování učiva využívány vyšší poznávací činnosti, analýza a hodnotící soud. Konkrétní příklady a jejich řešení využívaly postupů činnostního učení.

Prvotní informace z nového tematického celku získávali žáci několika způsoby. Informace z textu učebnice byly doplňovány a upřesňovány v řízeném rozhovoru. Při něm byly využívány praktické zkušenosti žáků. Žáci byli vedeni nejen k pamětnému osvojení poznatků, ale k jejich porozumění. To bylo prohlubováno využitím pokusů a pozorováním jejich průběhu. Ze záznamů o průběhu pokusů a z vizuálních zjištění byly vyvozovány obecně platné závěry a pravidla. Při jejich formulaci byly integrovány matematické vědomosti a dovednosti.

Vyučování rozvíjelo kromě specifických vědomostí a dovedností předmětu i obecné vlastnosti osobnosti žáků, především smysl pro přesnost, pořádek a odpovědnost. Svým činnostním pojetím plně odpovídalo doporučením zvoleného vzdělávacího programu.

Vyučování fyziky bylo nadprůměrné.

Občanská výchova

Vyučování bylo zahájeno písemným opakováním vědomostí, spojeným s hodnocením a klasifikací. Obsah a rozsah testu byl úměrný osnovám předmětu. Po skončení testu byly složitější otázky objasněny v řízeném rozhovoru.

Nové učivo bylo navozeno problémovými otázkami. Jejich řešení vyžadovalo uplatnění vědomostí i názorů. Část problémů řešili žáci spoluprací ve skupinách, část v drobných dramatizacích, ve kterých přejímali možné role v občanském a rodinném životě.

Ze zjištění v průběhu vyučování vyplývá, že žáci získávají v občanské výchově velmi dobré vědomosti, jsou jim vytvářeny příležitosti k formování názorů a možnosti k rozvoji komunikačních dovedností. Vyučování občanské výchovy tak plně odpovídá doporučením vzdělávacího programu.

Vyučování občanské výchovy mělo nadprůměrnou úroveň.

Rodinná výchova

Vyučování bylo zaměřeno na velmi citlivé problémy, které jsou spojeny s dospíváním. Vyučující se s touto problematikou dokázala velmi dobře vyrovnat díky své odborné a pedagogické erudici a díky velmi dobrému vztahu mezi ní a žáky. Vyučování bylo vedeno otevřeně, citlivě a přiměřeně věkovému stupni žáků.

Metodická stavba hodiny byla založena na mozaice rozhovorů, výkladu, anket a jejich rozborů a pozorování vzdělávacího videoprogramu.

Nad teoretickými vědomostmi dominovalo formování osobnostních postojů, především tolerance a zodpovědnosti. Vyučování tak plnilo obecné zásady předmětu s převahou výchovného působení.

Vyučování rodinné výchovy bylo nadprůměrné.

Matematika

V úvodu hodiny vypracovali žáci rozbor zadaného domácího úkolu z geometrie, při čemž měli možnost vznést dotazy, na které vyučující vlídně a trpělivě odpovídala. V další části hodiny řešili příklady na soustavu rovnic. Žáci měli úpravné sešity, pracovali samostatně, u tabule prokázali zručnost v matematických úkonech, v žákovských knížkách měli dostatek známek z matematiky z písemného i ústního zkoušení. Nedostatkem bylo, že celá hodina byla věnována rutinnímu počítání, s absencí jakékoliv zajímavé úlohy.

Hodina byla hodnocena jako spíše nadprůměrná.

Přírodopis

Přírodopis je sice vyučován bez odborné způsobilosti, ale vyučujícími se zájmem o tento předmět. Žáci byli aktivní, v hodinách byl vytvářen prostor pro vyprávění žáků. Smysl vyučující pro humor zpříjemňoval atmosféru ve třídě. Byly uplatňovány ekologické i regionální prvky. Žákovské poznámky byly úpravné, bez zbytečných podrobností.

Sledované hodiny byly hodnoceny jako spíše nadprůměrné.

Výtvarná výchova

V úvodu hodiny zkontrolovala vyučující připravenost pomůcek na technické kreslení. Po vysvětlení postupu při rýsování sítě komolého jehlanu. žáci rýsovali do sešitů. Úroveň rýsování všech žáků byla na velmi dobré úrovni a bylo odrazem úpravy tabule vyučující. Celoroční výuka technického kreslení při výtvarné výchově není náplní osnov výtvarné výchovy.

Sledovaná hodina byla hodnocena jako spíše nadprůměrná.

6. Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Škola vytváří prostor pro individuální rozvoj osobnosti žáka. Estetické prostředí ovlivňuje šetrné a ohleduplné chování žáků ke společně sdíleným prostorům. Žáci se k sobě i k dospělým během výuky, ve školní jídelně i ve volném čase chovali ukázněně, zdvořile a

kamarádsky. Vyučující se v hodinách k žákům chovali přátelsky, byla patrná pozitivní úroveň komunikace. Žáci jsou vedeni k pečlivosti při úpravě písemných prací.

Výsledky vyučování hodnotí ČŠI jako spíše nadprůměrné.

7. Jiná zjištění

Z vyplněného výkazu o ZŠ k 5. 10. 1998 - resortní zjišťování je zřejmé, že v jednom oddělení školní družiny je zapsán vyšší počet žáků nežli povoluje vyhláška č. 87/1992 Sb. o školních družinách a školních klubech.

ZÁVĚRY

Základní škola Dolní Újezd poskytuje velmi dobrou kvalitu vzdělávání.

Dodržování obecně závazných právních předpisů:

- K pravidelné docházce do školní družiny je zapsán vyšší počet žáků než povoluje vyhláška. Není dodržen § 2 odst. 1 vyhlášky MŠMT ČR o školních družinách a školních klubech č. 87/1992 Sb.
- V 9. ročnících je celý školní rok v hodinách výtvarné výchovy vyučováno technické kreslení. V 9. ročnících nejsou plněny osnovy dějepisu. Není dodržen § 3 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění zákona č. 139 /1995 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství a § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb. o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol (školský zákon ve znění zákona č. 258/1996 Sb. ve znění pozdějších změn a doplnění).

Pozitiva:

- Estetické prostředí školy.
- Dobrá úroveň většiny sledovaných hodin s využíváním činnostního učení a psychohygienickými prvky.
- Vynikající prostorové podmínky školy.

Negativa:

- Zastaralé učebnice na II. stupni školy.
- Vybavení počítačové učebny starými typy počítačů.

Doporučení:

- Realizovat úpravy a doplňky základní pedagogické dokumentace vzdělávacího programu základní škola (MŠMT ČR čj. 25 018/98-22 ze dne 25. 8. 1998 s platností od 1. 9. 1998).
- Začlenit do plánu učiva dějepisu a občanské výchovy učivo dle doplnění Standardů základního vzdělávání čj. 33 651/97-22. „Současné postavení České republiky v Evropě a ve světě a její úsilí o začlenění do evropských a euroatlantických bezpečnostních, hospodářských a politických struktur (NATO, Evropská unie, Rada Evropy a další)“. „Bezpečnostní, politické a hospodářské zájmy České republiky. Vstup České republiky do NATO a Evropské unie, jeho význam, předpoklady a souvislosti.“
- V předmětu dějepisu devátých ročníků zajistit probrání učiva o událostech období posledních padesáti let.

razítko

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu Mgr. Božena Šifnerová v. r.

členové týmu Ivan Havlík v. r.

PaedDr. Marta Hunalová v. r.

Ve Svitavách dne 4. června 1999

Inspekční zprávu jsem převzal dne 8. června 1999

razítko

Podpis ředitele školy Mgr. Vlastimil Pešina

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacního protokolu ČŠI
Zřizovatel:	99-006-25	104 320/99
Školský úřad:	99-06-25	104 319/99
Rada školy:		--

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
-	-	Bez připomínek